

RENTABILITEIT VAN DE TUINBOUW IN HET
ZUIDHOLLANDS GLASDISTRICT

Voorlopige berekening 1960

L1
357/B

Rapport No. 357

Afdeling Tuinbouw

95571 - 1960

INHOUD

	Blz.
Woord vooraf	3
1. Doel en werkwijze	4
2. De steekproef	4
3. De groepering van de bedrijven	4
4. De wijze van uitdrukking van de cijfers	5
5. De resultaten van het onderzoek	5
a. De bedrijfsresultaten	6
b. De spreiding van de rentabiliteit	8
c. De spreiding van het ondernemersinkomen	8
d. Vergelijking 1960 met 1958 en 1959	9
Bijlagen	
A (1 t/m 5) Het Westland	10
B (1 t/m 5) De Kring	16
C (1 t/m 5) De Kring, bedrijfstype overwegend verwarmd staand glas	22
D Algemene toelichting	28

WOORD VOORAF

In het kader van de algemene opdracht jaarlijks de bedrijfs-economische resultaten van de tuinbouw te onderzoeken, geven wij hiermede - als eerste in de nieuwe serie rapporten - een voorlopig verslag van de financiële resultaten van de tuinbouw in het Zuid-hollands Glasdistrict over het teeltjaar 1960.

De cijfers berusten op een begroting, in het bijzonder waar het de kosten betreft. Tegen de achtergrond van definitieve kosten-cijfers over 1959 en vorige jaren werd deze begroting gemaakt met behulp van een enquête op de deelnemende bedrijven. De opbrengsten werden aan de opgaven van de veilingen en overigens eveneens aan informaties op de bedrijven ontleend.

De definitieve resultaten zullen in 1962, tezamen met die van andere onderzochte tuinbouwcentra, in één rapport worden gepubliceerd.

Dit rapport is, onder leiding van A. Holkamp samengesteld door W.J. van Winden en zijn medewerkers.

DE DIRECTEUR,

(Prof. dr. A. Kraal)

's-Gravenhage, maart 1961.

1. Doel en werkwijze

Het doel van het onderzoek is, inzicht te verkrijgen in de financiële resultaten van de tuinbouw in het Zuidhollands Glas-district.

In dit rapport zijn de resultaten van het kalenderjaar 1960 op basis van een voorlopige berekening weergegeven. De definitieve cijfers over 1960 zullen eerst in 1962 kunnen worden gepubliceerd, aangezien de jaarcijfers van de fiscale boekhoudingen - die ten dele de basis voor de definitieve resultatenberekening vormen - eerst dan volledig beschikbaar zullen zijn.

Een toelichting van de werkwijze die bij het bepalen van de voorlopige cijfers is gevolgd, is gegeven in bijlage D. In deze bijlage is ook een verklaring gegeven van de in het rapport gebezigde begrippen en kengetallen.

2. De steekproef

De in dit rapport opgenomen cijfers hebben betrekking op in totaal 402 bedrijven.

De keuze van deze bedrijven is willekeurig geschied, echter met inachtneming van de bestaande spreiding van de bedrijven naar de gezichtspunten: vestigingsplaats, bedrijfstype en bedrijfsgrootte. Niet ingeschakeld werden bedrijven die aan een man onvoldoende emplooi verschaffen en bedrijven die door gemengdheid met andere takken van bedrijf niet als zuivere tuinbouwbedrijven konden worden aangemerkt.

Het percentage waarmee de bedrijven in het onderzoek zijn vertegenwoordigd is voor een aantal gebieden verschillend. Het Westland - dat ca. 3500 bedrijven omvat - is met 5%, de Kring - met in totaal ca. 2000 bedrijven - met 10% (veilinggebieden Delft, Pijnacker en Loosduinen), resp. met 15% (veilinggebieden Rotterdam, Berkel en Veer) in de steekproef opgenomen. Deze verschillen in steekproefpercentages houden enerzijds verband met het aantal aanwezige bedrijven, anderzijds met de voor een betrouwbare weergave van de rentabiliteit minimaal te stellen eisen aan het aantal waarnemingen van de te vormen groepen van bedrijven.

Ter controle van de steekproef zijn de veilingomzetten van de deelnemende bedrijven vergeleken met de totale veilingomzetten. De mate waarin, vanuit dit oogpunt bezien, een juiste vertegenwoordiging werd verkregen blijkt uit het volgende.

Veilinggebieden met een vertegenwoordiging van:	5%	10%	15%
Veilingomzet onderzochte bedrijven			
in % van de totale veilingomzet:	5,4%	10,5%	15%

3. De groepering van de bedrijven

De voornoemde groepen zijn gevormd op grond van een indeling van de bedrijven naar bedrijfstype, een onderscheiding waarbij rekening is gehouden met de betekenis van de geteelde produkten

(b.v. vroege stooktomaten, platglaskomkommers e.d.) dan wel van groepen van produkten (b.v. groente onder verwarmd staand glas) of - indien niet anders mogelijk - van de bedrijfsonderdelen (b.v. verwarmd staand glas). Het bedrijf nu is getypeerd door het produkt, de produktengroep of het bedrijfsonderdeel dat een overwegende plaats (vertegenwoordigende ten minste 50% van de bedrijfskosten) in het bedrijf inneemt.

4. De wijze van uitdrukking van de cijfers

Vele cijfers (kosten, opbrengsten, vermogen, grondgebruik en arbeidsbezetting) zijn voor de onderscheiden groepen in een gemiddelde per bedrijf tot uitdrukking gebracht. Dit gemiddelde is berekend door de totalen van de absolute cijfers te delen door het aantal bedrijven. Met dien verstande evenwel, dat daarbij een weging is toegepast met betrekking tot die bedrijven van de groep die met een ander percentage in de steekproef zijn vertegenwoordigd dan de overige bedrijven van de groep. Voor de berekening van het gemiddelde van een bedrijfstypegroep in de Kring b.v. zijn de Delftse bedrijven (waardoor de tuinbouw van die gebieden met 10% in dit onderzoek wordt vertegenwoordigd) $1\frac{1}{2}$ maal zo zwaar meegerekend als de bedrijven uit Berkel, waarvan het steekproefpercentage 15% bedraagt.

Het gezinsinkomen en de bestanddelen daarvan zijn gemiddeld per ondernemer, het arbeidsinkomen tevens in een gemiddelde per manjaar arbeidsbezetting weergegeven.

Deze en andere voor de interpretatie van het cijfermateriaal van belang zijnde kengetallen zijn, zoals reeds gezegd, in bijlage D toegelicht.

Van het kengetal rentabiliteit (netto-overschot per f. 100,- kosten, resp. per f. 100,- gemiddeld geïnvesteerd vermogen) is voorts de spreiding - grafisch - weergegeven. Een factor die bij de berekening van het gemiddelde van grote invloed kan zijn, nl. de bedrijfsgrootte, kon in de betreffende diagrammen slechts in beperkte mate tot uitdrukking worden gebracht.

Met betrekking tot het begrip "gemiddeld geïnvesteerd vermogen" zij opgemerkt, dat hiermede is bedoeld het vermogen dat - op basis van de huidige capaciteit - tijdens de levensduur van het bedrijf gemiddeld is geïnvesteerd. Daar de berekening van dit gemiddelde op een vrij grove taxatie berust, wordt hierdoor meer de orde van grootte dan de absolute juistheid aangegeven.

5. De resultaten van het onderzoek

De resultaten van het onderzoek zijn neergelegd in de bijlagen A (het Westland) en B (de Kring). In bijlage C zijn bovendien de resultaten van de belangrijkste groep van bedrijven in de Kring, t.w. de bedrijven met overwegend verwarmd staand glas, in een fijnere onderscheiding per bedrijfstype, vermeld.

- Elk der vorengenoemde bijlagen geeft een overzicht van:
1. het grondgebruik en de arbeidsbezetting (gem. per bedrijf);
 2. de bedrijfsresultaten (gem. per bedrijf);
 3. de spreiding van het netto-overschot per f. 100,- kosten;
 4. de spreiding van het netto-overschot per f. 100,- gem. ge-investeerd vermogen;
 5. het gezinsinkomen uit het bedrijf (gemiddeld per ondernemer).

a. De bedrijfsresultaten

De resultaten volgens de bijlagen A1 en 2 en B1 en 2 zijn in de tabellen 1a en 1b samengevat.

Tabel 1a geeft een beeld van het netto-overschot per f. 100,- kosten voor de belangrijkste bedrijfstypegroepen, met een sub-groepering per gebied. In tabel 1b zijn de overige gegevens van de desbetreffende bijlagen samengevat.

Tabel 1a

RENTABILITEIT VAN HET WESTLAND EN DE KRING OVER 1960
(netto-overschot per f.100,- kosten)

Veilinggebied	Totaal		O v e r w e g e n d						Overige bedrijven	
			staand glas verwarmd		staand glas onverwarmd		platglas			
	aantal bedrij- ven	renta- bili- teit	aantal bedrij- ven	renta- bili- teit	aantal bedrij- ven	renta- bili- teit	aantal bedrij- ven	renta- bili- teit	aantal bedrij- ven	renta- bili- teit
<u>Westland</u>										
Wateringen, Kwintsheul										
Sammersbrug, Poeldijk										
Honselersdijk	61	17	41	15	17	21	-	-	3	-
Naaldwijk, Monster,										
Zwartendijk	44	20	19	19	21	20	-	-	4	-
's-Gravenzande, Woutersweg	31	25	2	-	19	25	-	-	10	35
Westerlee, Maasland	40	17	13	16	17	18	-	-	10	18
Totaal	176	19	75	16	74	21	-	-	27	24
<u>De Kring</u>										
<u>Rotterdam</u>										
Bleiswijk	27	18	25	19	1	-	-	-	1	-
Nieuwerkerk	12	23	11	23	-	-	1	-	-	-
Rotterdam-Capelle	45	11	18	12	14	10	4	-	9	13
Berkel-Rodenrijs	31	15	20	15	1	-	5	16	5	15
Pijnacker	25	15	15	15	-	-	9	16	1	-
Delft	39	10	25	11	2	-	8	12	4	-
Veur	20	18	12	22	-	-	5	8	3	-
Loosduinen	27	11	12	13	6	7.6	7	15	2	-
Totaal	226	14	138	15	24	1	39	12	25	11

N.B. De rentabiliteit is alleen vermeld voor groepen van ten minste 5 bedrijven.

SAMENVATTING VAN DE VOORLOPIG BEREKENDE RESULTATEN OVER 1960
(GEMIDDELD PER BEDRIJF)

	Het Westland			De Kring		
	alle be- drijven	verwarmd, staand glas	onverwarmd, staand glas	alle be- drijven	verwarmd staand glas	platglas
Aantal bedrijven	176	75	74	226	138	39
Aantal bedrijven in %	100	43	42	100	61	19
Omzet in %	100	57	32	100	76	12
Aantal ramen platglas	250	180	250	910	500	2180
Standaard glas verwarmd	23	50	3	38	60	2
" " onverwarmd	31	21	44	11	4	10
Platglas en opengrond	61	37	62	55	41	91
Arbeidsbezetting in manjaren	2,81	3,31	2,46	3,48	3,89	2,91
Gemiddeld geïnvesteerd vermogen	113000	153000	85000	133000	166000	72000
Idem per manjaar arbeidsbezetting	40000	46000	35000	38000	43000	25000
Opbrengsten	48600	65200	36600	62000	77900	39200
Kosten	41000	56100	30300	54500	67700	34900
Netto-overschot	7600	9100	6300	7500	10200	4300
Netto-overschot:						
per f. 100,- kosten	19	16	21	14	15	12
per f. 100,- gem. geïnvesteerd vermogen	7	6	7	6	6	6
per manjaar arbeidsbezetting	2700	2750	2580	2140	2630	1500
Arbeidsinkomen per manjaar	8100	8100	8000	7500	8100	6800
Arbeidsinkomen van de ondernemer	12700	13900	11500	11700	13600	9500
Ondernemersinkomen	15000	17000	13200	14300	16700	11000

b. De spreiding van de rentabiliteit

In de No's 3 en 4 van de A, B- en C-bijlagen is de spreiding van de gemiddelde rentabiliteit, resp. voorgesteld door het netto-overschot per f. 100,- kosten en per f. 100,- gemiddeld geïnvesteerd vermogen, in blokdiagrammen tot uitdrukking gebracht.

In tabel 2 is de spreiding van het netto-overschot per f. 100,- kosten voor de belangrijkste groepen van bedrijven samengevat.

Tabel 2

SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT PER F. 100,- KOSTEN
(aantal bedrijven in procenten)

Percentage van de kosten	Westland			De Kring		
	alle be- drijven	staand glas verwarmd	staand glas on- verwarmd	alle be- drijven	staand glas verwarmd	plat- glas
	%	%	%	%	%	%
Negatief:						
> 20%	4	3	6	5	5	-
20 - 0	18	26	12	29	31	19
totaal verliesgevend	22	29	18	34	36	19
Positief:						
0 - 20	30	31	31	36	35	45
20 - 40	37	27	44	23	19	34
40 - 60	8	12	3	6	9	2
> 60	3	1	4	1	1	-
totaal winstgevend	78	71	82	66	64	81
	100	100	100	100	100	100

c. De spreiding van het ondernemersinkomen

Van het ondernemersinkomen (dat in de bijlagen A5, B5 en C5 naar bestanddelen is gespecificeerd) is in tabel 3 voor de belangrijkste bedrijfsgroepen de verdeling weergegeven door vermelding van het aantal ondernemers (in procenten) per inkomensklasse.

Tabel 3

SPREIDING VAN HET ONDERNEMERSINKOMEN
(aantal ondernemers per inkomensklasse in %)

	Westland			De Kring		
	alle be- drijven	staand glas verwarmd	staand glas on- verwarmd	alle be- drijven	staand glas verwarmd	plat- glas
Aantal bedrijven	176	75	74	226	138	39
Aantal ondernemers	201	87	85	292	187	46
<u>Inkomensklasse:</u>	%	%	%	%	%	%
minder dan f. 2500,-	4	6	4	9	10	7
f. 2500 - f. 5000,-	6	3	6	9	10	3
f. 5000 - f. 7500,-	12	13	15	14	14	16
f. 7500 - f. 10000,-	9	7	10	13	10	19
f. 10000 - f. 15000,-	27	24	29	25	18	34
f. 15000 - f. 25000,-	27	24	28	15	15	19
f. 25000 - f. 40000,-	12	18	7	10	16	2
meer dan f. 40000,-	3	5	1	5	7	-
	100	100	100	100	100	100

d. Vergelijking 1960 met 1958 en 1959.

Tenslotte zijn in tabel 4 de resultaten over 1960 met die van 1958 en 1959 vergeleken. Bij deze vergelijking dient rekening te worden gehouden met het feit dat de door de afdeling Tuinbouw van het L.E.I. toegepaste afschrijvingspercentages in 1959 zijn herzien. Deze wijziging leidde tot een verhoging van de kosten met gemiddeld 2%.

Tabel 4

VERGELIJKING 1958, 1959, 1960

	Gemiddeld bedrijf in het Westland			Gemiddeld bedrijf in de Kring		
	1958	1959	1960	1958	1959 ¹⁾	1960 ¹⁾
	voorl.cijf.			voorl.cijf.		
Aantal bedrijven	164	174	176	212	195	199
Oppervl.verwarmd st.glas are	16	19	23	24	29	37
" onverw. " " "	31	32	31	10	11	10
Aantal ramen platglas st.	270	270	250	1150	970	870
Oppervl.platglas en open gr.are	67	65	61	70	61	53
Totale opbrengsten per jaar	40100	43300	48600	50900	58500	60200
" kosten " "	34800	37400	41000	43600	47200	52700
Netto-overschot	5300	5900	7600	7300	11300	7500
Netto-overschot p.f.100,-kosten	15	16	19	17	24	14
Arbeidsinkomen per manjaar	6700	6900	8100	7000	8200	7500
Arbeidsinkomen van de ondernemer	10100	10700	12700	10800	14500	11700
Ondernemersinkomen	12300	13000	15000	13100	16800	14200

1) Exclusief het gebied Loosduinen (27 bedrijven) dat eerst m.i.v. 1959 in het onderzoek werd betrokken.

Bijlagen A

HET WESTLAND

	Blz.
A-1 Grondgebruik en arbeidsbezetting	11
A-2 Resultaten gemiddeld per bedrijf	12
A-3 Spreiding van het netto-overschot per f.100,- kosten	13
A-4 Spreiding van het netto-overschot per f.100,- gemiddeld geïnvesteerd vermogen	14
A-5 Inkomen uit het bedrijf, gemiddeld per ondernemer	15

GRONDGEBRUIK EN ARBEIDSBEZETTING OVER 1960
gemiddeld per bedrijf

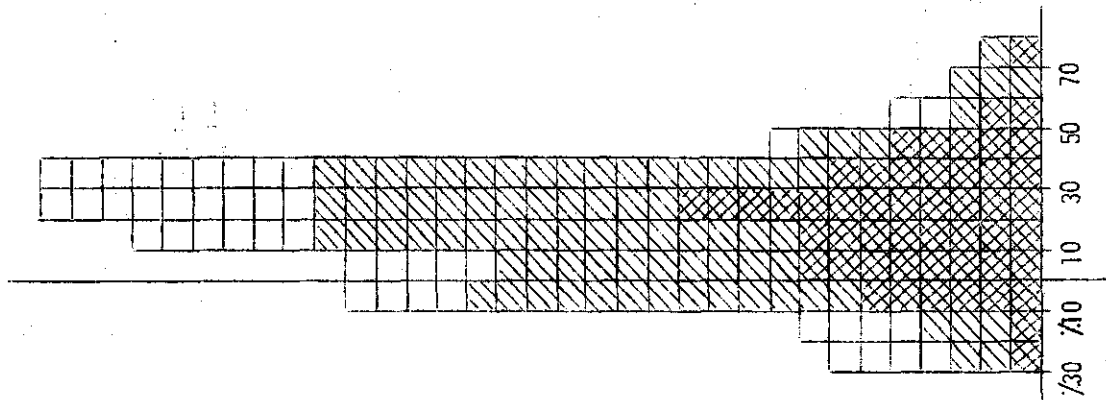
	Alle bedrij- ven	Bedrijven met overwegend						Overige bedrijven
		verwarmd staand glas		onverwarmd staand glas				
		totaal	groenten	totaal	groen- ten	groenten en fruit		
Aantal bedrijven	176	75	(57)	74	(35)	(36)	27	
Aantal bedrijven in %	100	43	(32)	42	(20)	(20)	15	
Aantal ramen platglas	250	180	180	250	260	270	420	
Standaard glas verwarmd	are	are	are	are	are	are	are	
groenten	19	42	47	2	1	3	2	
fruit	2	3	2	1	-	2	2	
bloemen	2	5	2	-	-	-	-	
Standaard glas onverwarmd								
groenten	21	13	10	32	38	27	17	
fruit	9	8	7	11	5	16	4	
bloemen	1	-	-	1	1	-	-	
Platglas	11	7	7	10	10	11	21	
Opengrondtuinbouw								
groenten en vroege aardappelen	39	20	20	42	34	52	87	
bloemen en bollen	5	2	2	5	3	8	11	
zaden	1	1	1	1	1	-	-	
fruit	4	5	5	3	2	4	5	
braak	1	2	2	1	2	-	-	
Totaal tuinbouw	115	108	105	109	97	123	149	
Landbouw en veeteelt	3	1	1	5	4	6	8	
Verhuurd	19	18	19	17	24	13	27	
Erf, blijvende paden enz.	26	29	27	23	20	27	23	
Kadastrale oppervlakte	163	156	152	154	145	169	207	
Aantal ondernemers per bedrijf	1,14	1,16	1,18	1,15	1,09	1,19	1,07	
Arbeid van de ondernemer(s) in manjaren	1,24	1,26	1,28	1,24	1,18	1,27	1,18	
" gezinsleden	0,36	0,45	0,32	0,29	0,27	0,33	0,27	
" vast personeel	0,92	1,31	1,25	0,67	0,62	0,75	0,56	
" los personeel	0,29	0,29	0,31	0,26	0,18	0,36	0,35	
Totale arbeidsbezetting	2,81	3,31	3,16	2,46	2,25	2,71	2,36	
Arbeid door ondernemers en gezins- leden (in %)	57	52	50	62	64	59	61	

(voorlopige cijfers, gemiddeld per bedrijf)

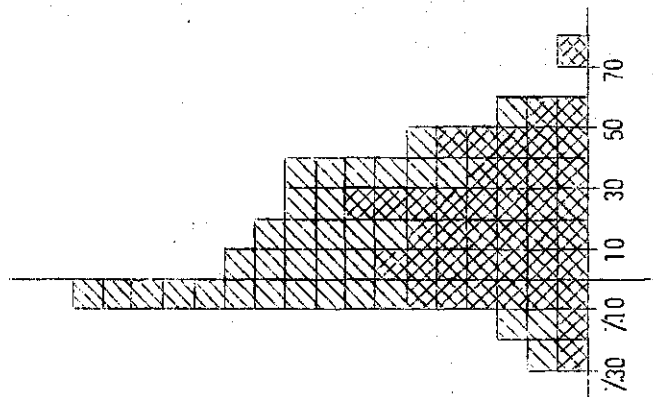
	Alle bedrij- ven	Bedrijven met overwegend						Overige bedrij- ven
		verwarmd staand glas		onverwarmd staand glas				
		groenten		groenten		groenten en fruit		
		totaal	groenten	totaal	groenten	en fruit		
Aantal bedrijven	176	75	(57)	74	(35)	(36)	27	
Aantal bedrijven in %	100	43	(32)	42	(20)	(20)	15	
Omzet in %	100	57	(43)	32	(14)	(16)	11	
Gemiddeld geïnvesteerd vermogen	113000	153000	149000	85000	82000	90000	78000	
Kosten								
Afschrijvingen	5600	8200	8200	4000	4200	3900	3000	
Huur en pacht	500	600	400	300	300	400	600	
Rente	4200	5900	5800	3100	3000	3300	2500	
Arbeid betaald personeel	6700	8700	8400	5200	4400	6200	5100	
" ondernemer	6900	7000	7100	6900	6500	7100	6600	
" gezinsleden	1600	2100	1500	1400	1300	1500	1300	
Materialen	10200	17000	17200	5100	4900	5400	4900	
Diensten van derden en overige kosten	5300	6600	6700	4300	4000	4700	4200	
Totaal	41000	56100	55300	30300	28600	32500	28200	
Opbrengsten								
Diverse tuinbouwprodukten:	47800	64500	64000	35900	34600	37800	33800	
waarvan bloemen en bollen	(5800)	(9900)	(6700)	(2600)	(2300)	(2600)	(3300)	
Overige opbrengsten	800	700	700	700	500	1000	1200	
Totaal	48600	65200	64700	36600	35100	38800	35000	
Netto-overschot	7600	9100	9400	6300	6500	6300	6800	
Kengetallen								
Netto-overschot:	19	16	17	21	23	20	24	
per f. 100,- kosten	7	6	6	7	8	7	9	
per f. 100,- geïnvest.verm.	2700	2750	2980	2580	2900	2340	2880	
per manjaar arbeidsbezetting	8100	8100	8400	8000	8300	7800	8400	
Arbeidsinkomen per manjaar	12700	13900	14100	11500	12000	11200	12400	
Arbeidsinkomen van de ondernemer	15000	17000	16800	13200	13600	13100	14100	
Ondernemersinkomen								
Aantal bedrijven in:								
Wateringen, Kwintshoeul, Sammersbrug	61	41	30	17	8	7	3	
Poeldijk en Honselersdijk	44	19	13	21	6	14	4	
Naaldwijk, Monster en Zwartendijk	31	2	2	19	9	10	10	
's-Gravenzande en Woutersweg	40	13	12	17	12	5	10	
Westerlee en Maasland								

SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT PER f.100,- KOSTEN
(elk vakje stelt een bedrijf voor)

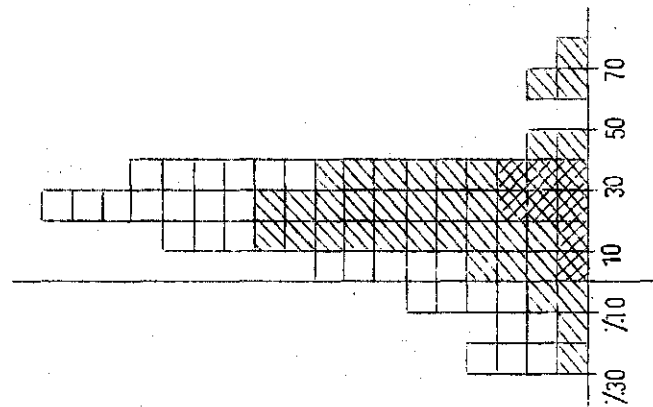
ALLE BEDRIJVEN
(176 bedrijven)

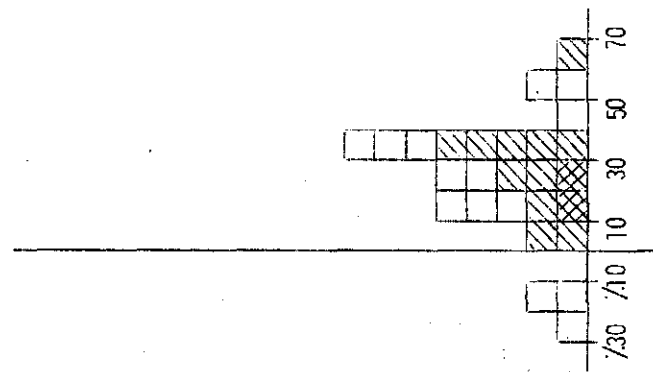
STAAND GLAS VERWARD
(75 bedrijven)

STAAND GLAS ONVERWARD
(74 bedrijven)

OVERIGE BEDRIJVEN
(27 bedrijven)

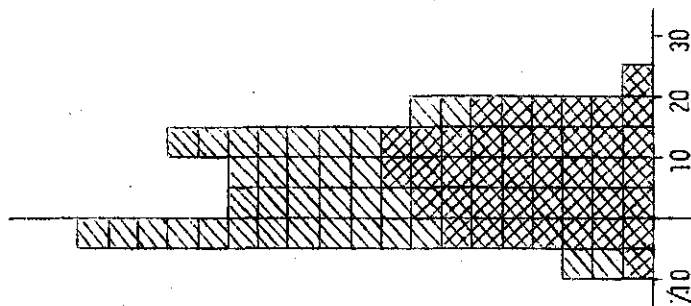
- ☐ kosten < f.25.000,- per bedrijf
- ☒ kosten f.25.000,- - f.50.000,- per bedrijf
- ☒ kosten > f.50.000,- per bedrijf

Netto-overschot per f.100,- kosten

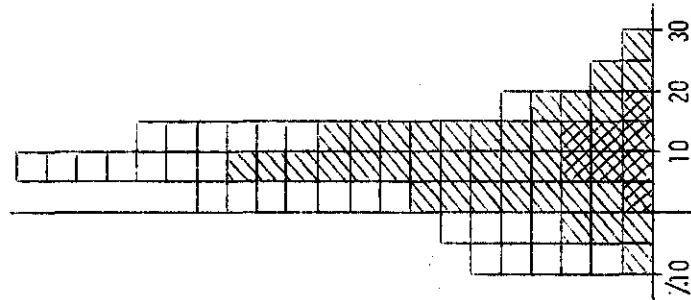
SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT PER f. 100,- GEMIDDELD GETNVESTEERD VERMOGEN

- ☐ kosten < f.25.000,- per bedrijf
☒ kosten f.25.000,- - f.50.000,- per bedrijf
☒ kosten > f.50.000,- per bedrijf

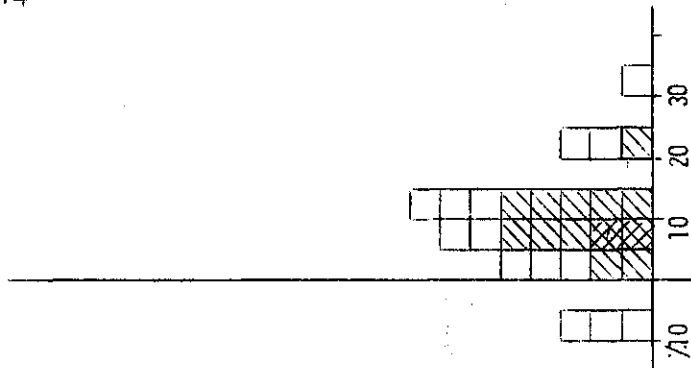
STAAND GLAS VERWAARD
(75 bedrijven)

STAAND GLAS ONVERWAARD
(74 bedrijven)

OVERIGE BEDRIJVEN
(27 bedrijven)

Netto-overschot per f. 100,- gem. geïnvest. vermogen

INKOMEN UIT HET BEDRIJF OVER 1960
(voorlopige cijfers, gemiddeld per ondernemer)

	Alle bedrijven	Bedrijven met overwegend						Overige bedrijven
		verw.staand glas		onverwarmd staand glas				
		totaal	groenten	totaal	groenten	en fruit	groenten	
Aantal bedrijven	176	75	(57)	74	(35)	(36)	27	
Aantal ondernemers	201	87	(67)	85	(38)	(43)	29	
Netto - overschot	6700	7800	8000	5500	6000	5300	6300	
Handenarbeidondernemer	6000	6100	6100	6000	6000	5900	6100	
Arbeidsinkomen van de ondernemer	12700	13900	14100	11500	12000	11200	12400	
Rente meer berekend dan betaald	2300	3100	2700	1700	1600	1900	1700	
Ondernemersinkomen	15000	17000	16800	13200	13600	13100	14100	
Handenarbeidgezinsleden	1400	1800	1200	1200	1200	1300	1200	
Gezinsinkomen uit bedrijf	16400	18800	18000	14400	14800	14400	15300	

Bijlagen B

DE KRING

	Blz.
B-1 Grondgebruik en arbeidsbezetting	17
B-2 Resultaten gemiddeld per bedrijf	18
B-3 Spreiding van het netto-overschot per f. 100,- kosten	19
B-4 Spreiding van het netto-overschot per f. 100,- gemiddeld geïnvesteerd vermogen	20
B-5 Inkomen uit het bedrijf, gemiddeld per ondernemer	21

GRONDGEBRUIK EN ARBEIDSBEZETTING OVER 1960

gemiddeld per bedrijf

	Alle bedrijven	Bedrijven met overwegend				Overige bedrijven
		verwarmd staand glas	onverwarmd staand glas	staand en platglas	plat- glas	
Aantal bedrijven	226	138	24	14	39	11
Aantal bedrijven in %	100	61	10	6	19	4
Aantal ramen platglas	910	500	540	1590	2180	940
Staannd glas verwarmd	are	are	are	are	are	are
Tomaten	29	47	1	2	-	12
Komkommers	8	12	-	1	2	-
Overig	1	1	-	-	-	5
Staannd glas onverwarmd						
Tomaten	9	3	31	24	8	19
Komkommers	1	-	5	1	1	1
Overig	1	1	4	2	1	11
Platglas	25	12	18	46	60	29
Opengrondstuintbouw						
Groenten en vr.aardappelen	26	24	26	31	30	36
Bloemen	1	1	1	-	-	3
Fruit	1	1	-	1	-	1
Braak	2	3	4	4	1	2
Totaal tuinbouw	104	105	90	112	103	119
Landbouw en veeteelt	12	18	4	-	2	4
Verhuurd	16	20	11	18	10	1
Erf, blijvende paden enz.	28	31	30	21	17	31
Kadastrale oppervlakte	160	174	135	151	132	155
Aantal ondernemers per bedrijf	1,28	1,34	1,11	1,06	1,16	1,70
Arbeid van de ondernemer(s) in manjaren	1,35	1,43	1,17	1,11	1,20	1,78
" " gezinsleden	0,49	0,46	0,40	0,55	0,65	0,23
" " vast personeel	1,38	1,69	0,80	0,98	0,86	1,27
" " los personeel	0,26	0,31	0,15	0,18	0,20	0,20
Totale arbeidsbezetting	3,48	3,89	2,52	2,82	2,91	3,48
Arbeid door ondernemers en gezinsleden (in %)	53	49	62	59	63	58

BEDRIJFSRESULTATEN OVER 1960
(voorlopige cijfers, gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Bedrijven met overwegend				Overige bedrijven
		verwarmd staand glas	onverwarmd staand glas	staand en platgl.	plat- glas	
Aantal bedrijven	226	138	24	14	39	11
Aantal bedrijven in %	100	61	10	6	19	4
Omzet in %	100	76	5	4	12	3
Gemiddeld geïnvesteerd vermogen	133000	166000	87000	88000	72000	114000
Kosten						
Afschrijvingen	7500	9400	4700	5000	4300	5900
Huur en pacht	400	500	400	400	400	500
Rente	4900	6300	3100	3100	2400	4000
Arbeid betaald personeel	9000	11100	4600	6100	5800	6700
" ondernemers	7500	7900	6400	6100	6700	9900
" gezinsleden	2200	2100	1800	2300	3000	1100
Materialen	16500	22600	4900	7300	7800	9800
Diensten van derden en overige kosten	6500	7800	4300	3600	4500	4900
Totaal	54500	67700	30200	33900	34900	42800
Opbrengsten						
Diverse tuinbouwprodukten	61200	77000	29800	35800	38800	48800
Overige opbrengsten	800	900	600	500	400	300
Totaal	62000	77900	30400	36300	39200	49100
Netto-overschot	7500	10200	200	2400	4300	6300
Kengetallen						
Netto-overschot:						
per f. 100,- kosten	14	15	1	7	12	15
per f. 100,- gem.geïnvest.vermogen	6	6	0	3	6	6
per manjaar arbeidsbezetting	2140	2630	90	860	1500	1820
Arbeidsinkomen per manjaar	7500	8100	5200	6000	6800	6900
Arbeidsinkomen van de ondernemer	11700	13600	6000	8100	9500	9600
Ondernemersinkomen	14300	16700	8100	10200	11000	11200
Aantal bedrijven in veiling gebied:						
Delft en Pijnacker	64	40	2	5	17	-
Berkel/Oude Leede	31	20	1	1	5	4
Rotterdam	84	54	15	5	5	5
Veur	20	12	-	2	5	1
Loosduinen	27	12	6	1	7	1

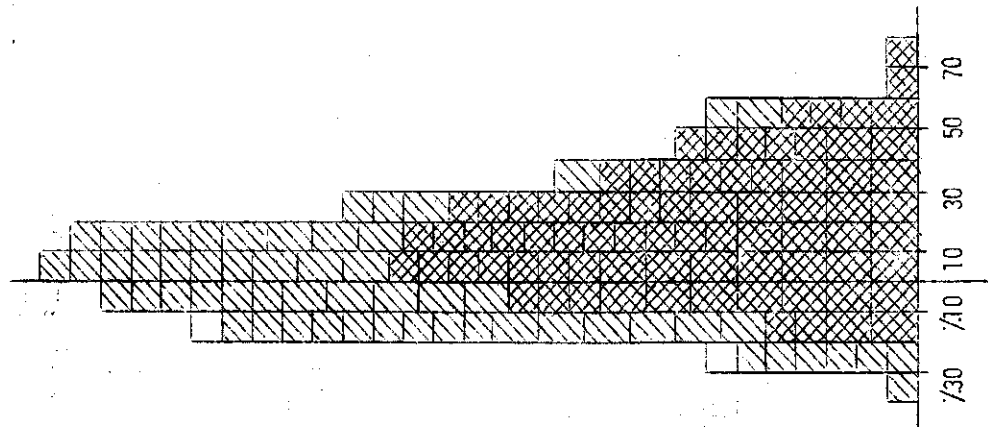
(elk vakje stelt een bedrijf voor)

STAAND GLAS VERWARM
(138 bedrijven)

□ Delft
□ Pijnacker
□ Loosduinen

□ Overige gebieden

□ kosten < f.25.000,- per bedrijf
▨ kosten f.25.000,- - f.50.000,- per bedrijf
▩ kosten > f.50.000,- per bedrijf

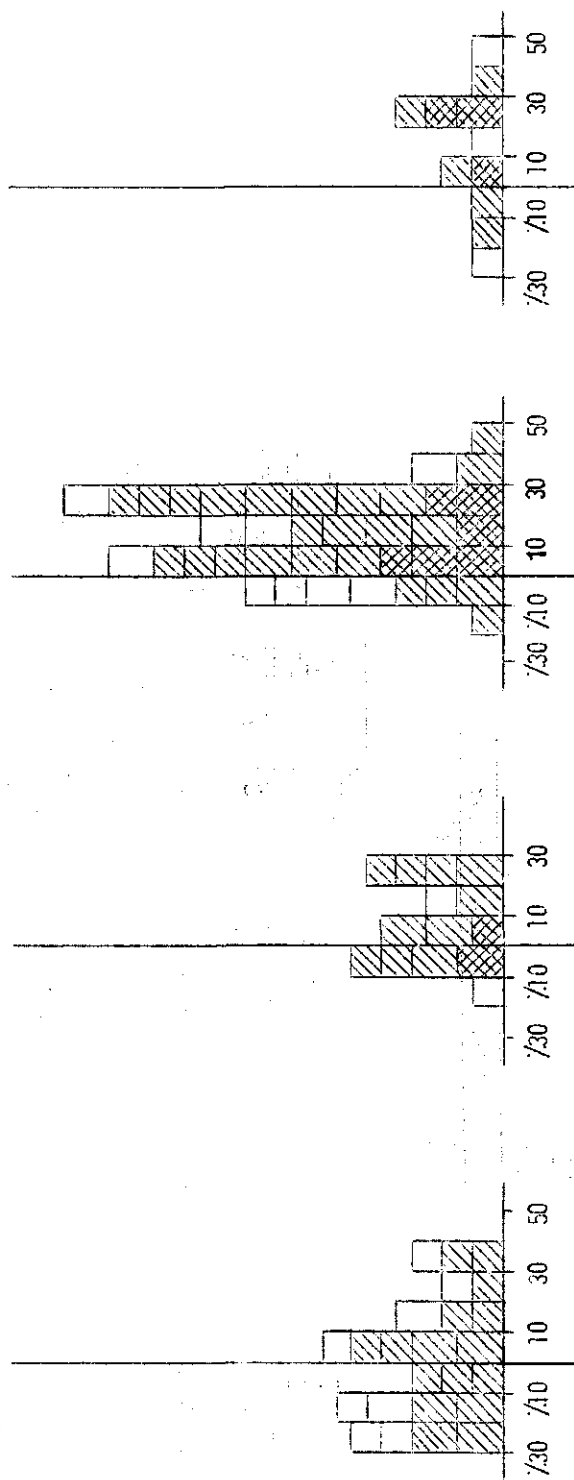

STAAND GLAS ONVERWARM
(24 bedrijven)

STAAND EN PLATGLAS
(14 bedrijven)

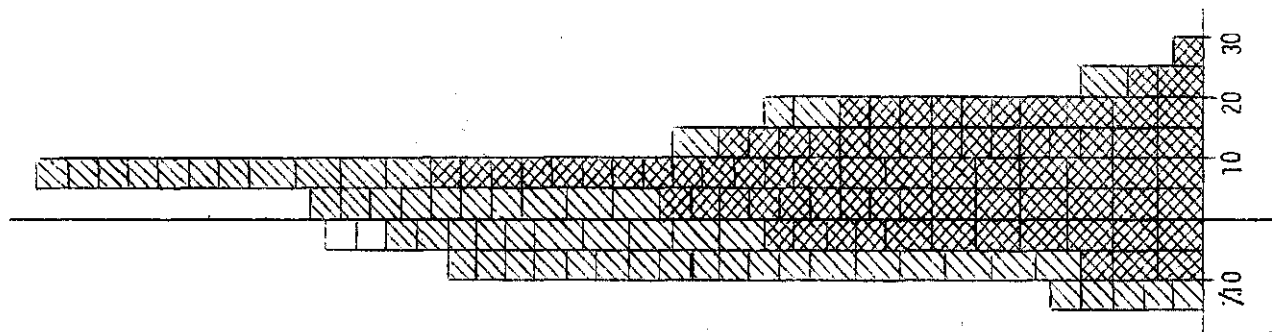
PLATGLAS
(39 bedrijven)

OVERIGE BEDRIJVEN
(11 bedrijven)

Netto-overschot per f.100,- kosten

STAAND GLAS VERWARMD
(138 bedrijven)

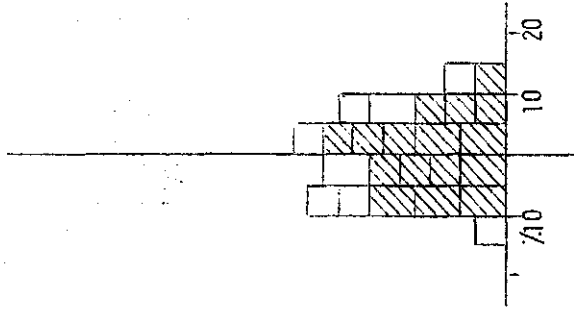

☐ Delft
☐ Pijnacker
☐ Leosduinen

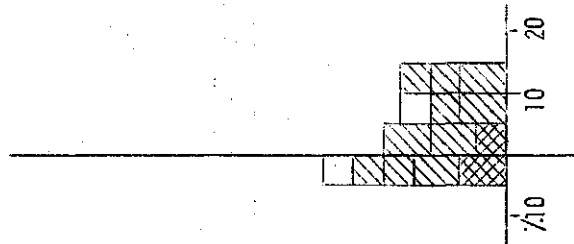
☐ Overige gebieden

☐ kosten < f. 25.000,- per bedrijf
☒ kosten f. 25.000,- - f. 50.000,- per bedrijf
☒ kosten > f. 50.000,- per bedrijf

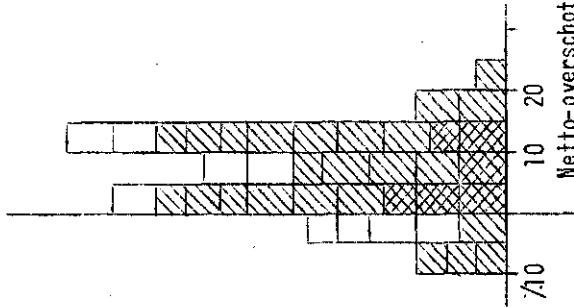
STAAND GLAS ONVERWARMD
(24 bedrijven)

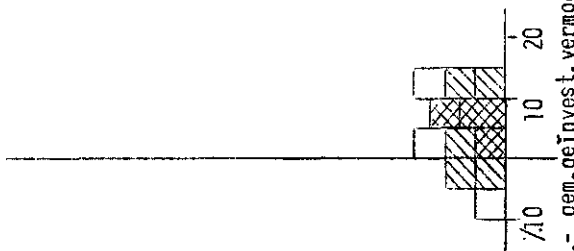
STAAND EN PLATGLAS
(14 bedrijven)

PLATGLAS
(39 bedrijven)

OVERIGE BEDRIJVEN
(11 bedrijven)

INKOMEN UIT HET BEDRIJF OVER 1960
(voorlopige cijfers, gemiddeld per ondernemer)

	Alle bedrijven	Bedrijven met overwegend				Overige bedrijven
		verwarmd staand glas	onverwarmd staand glas	platglas en staand glas	platglas	
Aantal bedrijven	226	138	24	14	39	11
Aantal ondernemers	292	187	27	15	46	17
Netto-overschot	5800	7700	200	2300	3800	3800
Handenarbeid ondernemer	5900	5900	5800	5800	5700	5800
Arbeidsinkomen van de ondernemer	11700	13600	6000	8100	9500	9600
Rente meer berekend dan betaald	2600	3100	2100	2100	1500	1600
Ondernemersinkomen	14300	16700	8100	10200	11000	11200
Handenarbeid gezinsleden	1700	1500	1600	2200	2600	600
Gezinsinkomen uit bedrijf	16000	18200	9700	12400	13600	11800

Bijlagen C

DE KRING

Bedrijfstype overwegend verwarmd staand glas

	Blz.
C-1 Grondgebruik en arbeidsbezetting	23
C-2 Resultaten gemiddeld per bedrijf	24
C-3 Spreiding van het netto-overschot per f. 100,- kosten	25
C-4 Spreiding van het netto-overschot per f.100,- gem. geïnvesteerd vermogen	26
C-5 Inkomen uit het bedrijf gemiddeld per ondernemer	27

GRONDGEBRUIK EN ARBEIDSBEZETTING OVER 1960

gemiddeld per bedrijf

	Alle bedrij- ven	Hoofdprodukt vroege stooktomaten			Late stook- tomaten 3) met voor- teelt van sla	Overige bedrij- ven
		totaal	met nateelt van herfstsla volledig 1)	gedeel- telijk	met teelt van wintersla 2)	
Aantal bedrijven	138	84	50	12	22	39
Aantal bedrijven in %	100	60	38	8	14	30
Aantal ramen platglas	500	490	590	150	440	560
Staan glas verwarmd	are	are	are	are	are	are
Tomaten	47	56	45	64	81	28
Komkommers	12	6	5	12	6	26
Overig	1	-	1	-	1	-
Staan glas onverwarmd	-	-	-	-	-	-
Tomaten	3	3	3	6	2	5
Komkommers	-	-	-	1	1	1
Overig	1	1	-	3	-	1
Platglas	-	-	-	-	-	-
Opengrondstuinbouw	12	13	15	5	10	13
Groenten en vr.aardappelen	24	25	26	17	27	26
Bloemen	1	1	1	2	-	-
Fruit	1	1	2	1	1	-
Braak	3	4	3	6	3	2
Totaal tuinbouw	105	110	101	117	131	102
Landbouw en veeteelt	18	27	17	31	48	7
Verhuurd	20	24	25	11	31	14
Erf,blijvende paden enz.	31	30	26	37	38	35
Kadastrale oppervlakte	174	191	169	196	248	158
Aantal ondernemers per bedrijf	1,34	1,38	1,28	1,43	1,64	1,23
Arbeid van de ondernemer() in manjaren	1,43	1,48	1,40	1,45	1,69	1,34
" " gezinsleden	0,46	0,54	0,51	0,73	0,50	0,34
" " vast personeel	1,69	1,58	1,44	1,74	1,87	2,05
" " los personeel	0,31	0,32	0,20	0,88	0,32	0,32
Totale arbeidsbezetting	3,89	3,92	3,55	4,80	4,38	4,05
Arbeid door ondernemers en gezinsleden(in %)	49	52	54	46	50	41

BEDRIJFSRESULTATEN OVER 1960
(voorlopige cijfers, gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrij- ven	Hoofdprodukt vroege stooktomaten				Late stook- tomaten met voor- teelt van sla	Overige bedrij- ven
		totaal	met nateelt van herfstsla		met teelt van wintersla		
			volledig	gedeel- telijk			
Aantal bedrijven	138	84	50	12	22	15	39
Aantal bedrijven in %	100	60	38	8	14	10	30
Omzet in %	100	64	35	10	19	7	29
Gemiddeld geïnvesteerd vermogen	166000	175000	150000	215000	220000	141000	157000
Kosten							
Afschrijvingen	9400	10000	8500	11900	12900	8000	8700
Huur en pacht	500	300	400	200	200	700	700
Rente	6300	6800	5600	8500	8600	5100	5800
Arbeid betaald personeel	11100	10400	8900	14400	12100	7400	13800
" ondernemers	7900	8200	7800	8100	9400	7500	7500
" gezinsleden	2100	2500	2300	3400	2300	1400	1500
Materialen	22600	23300	21100	25500	28300	16000	23300
Diensten van derden en overige kosten	7800	8600	7500	10500	10600	6700	6600
Totaal	67700	70100	62100	82500	84400	52800	67900
Opbrengsten							
Diverse tuinbouwprodukten	77000	81400	69900	93500	105700	56300	75000
Overige opbrengsten	900	1100	400	4100	1100	1200	500
Totaal	77900	82500	70300	97600	106800	57500	75500
Netto-overschot	10200	12400	8200	15100	22400	4700	7600
Kengetallen							
Netto-overschot:	15	18	13	18	27	9	11
per f. 100,- kosten	6	7	5	7	10	3	5
per f. 100,- gem.geïnvest.vermogen	2630	3170	2320	3160	5120	1470	1880
per manjaar arbeidsbezetting	8100	8500	7700	8550	10600	6600	7500
Arbeidsinkomen per manjaar	13600	14900	12500	16200	19400	9000	12300
Arbeidsinkomen van de ondernemer	16700	18000	14900	20300	23300	11800	15400
Ondernemersinkomen							
Aantal bedrijven in veiligingsgebied	40	28	23	4	1	1	11
Delft en Pijnacker	20	18	11	6	1	-	2
Berkel/Oude Leede	54	31	11	2	18	12	11
Rotterdam	12	5	3	-	2	1	6
Veur	12	2	2	-	-	1	9
Loosduinen							

BEDRIJFSTYPE OVERWEGEND VERWARMD STAAND GLAS
SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT PER f.100,- KOSTEN
(elk vakje stelt een bedrijf voor)

☐ Delft
☐ Pijnacker
☐ Loosduinen

☐ Overige gebieden

☐ kosten < f. 50.000,- per bedrijf
☐ kosten f. 50.000,- - f. 75.000,- per bedrijf
☐ kosten > f. 75.000,- per bedrijf

VROEGE STOOKTOMATEN

met herfstteelt(volledig)
50 bedrijven

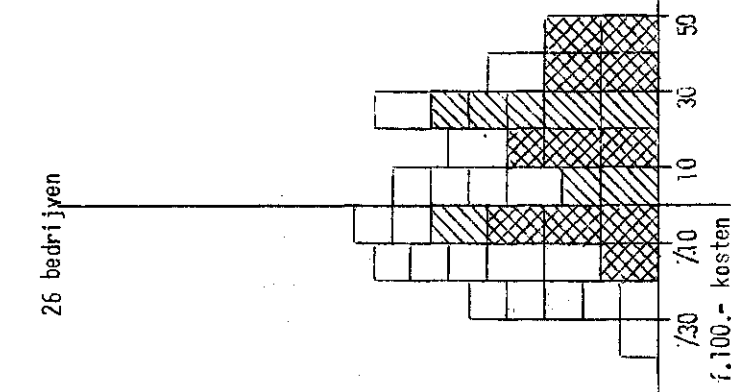
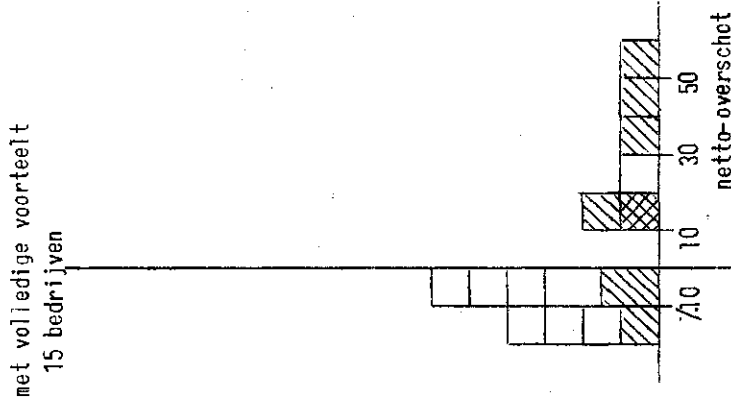
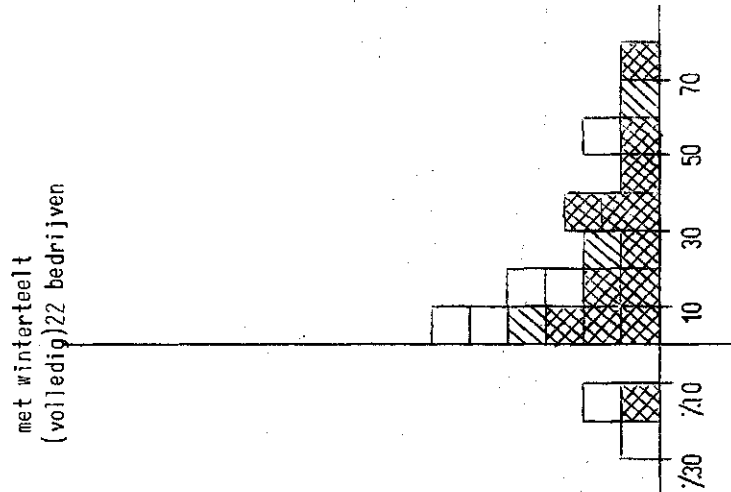
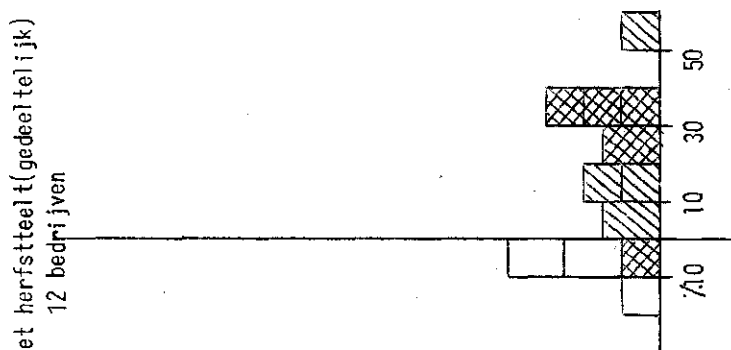
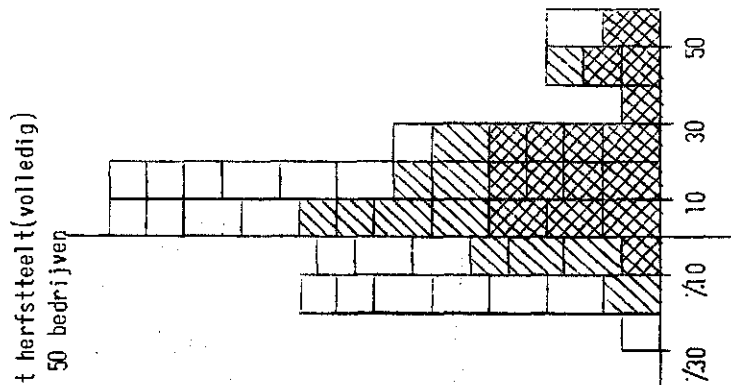
met herfstteelt(gedeeltelijk)
12 bedrijven

met winterteelt
(volledig) 22 bedrijven

met volledige voortteelt
15 bedrijven

LATE STOOKTOMATEN

OVERIGE BEDRIJVEN

BEDRIJFSTYPE OVERWEGEND VERWARD STAAND GLAS
SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT PER f. 100,- GEMIDDELD GETNVESTEERD VERMOGEN
(elk vakje stelt een bedrijf voor)

☐ Delft
Pijnacker
Loosduinen

☐ Overige gebieden

☐ kosten < f. 50.000,- per bedrijf

☒ kosten f. 50.000,- - f. 75.000,- per bedrijf

☒ kosten > f. 75.000,- per bedrijf

VROEGE STOOKTOMATEN

met herfstteelt(volledig)
50 bedrijven

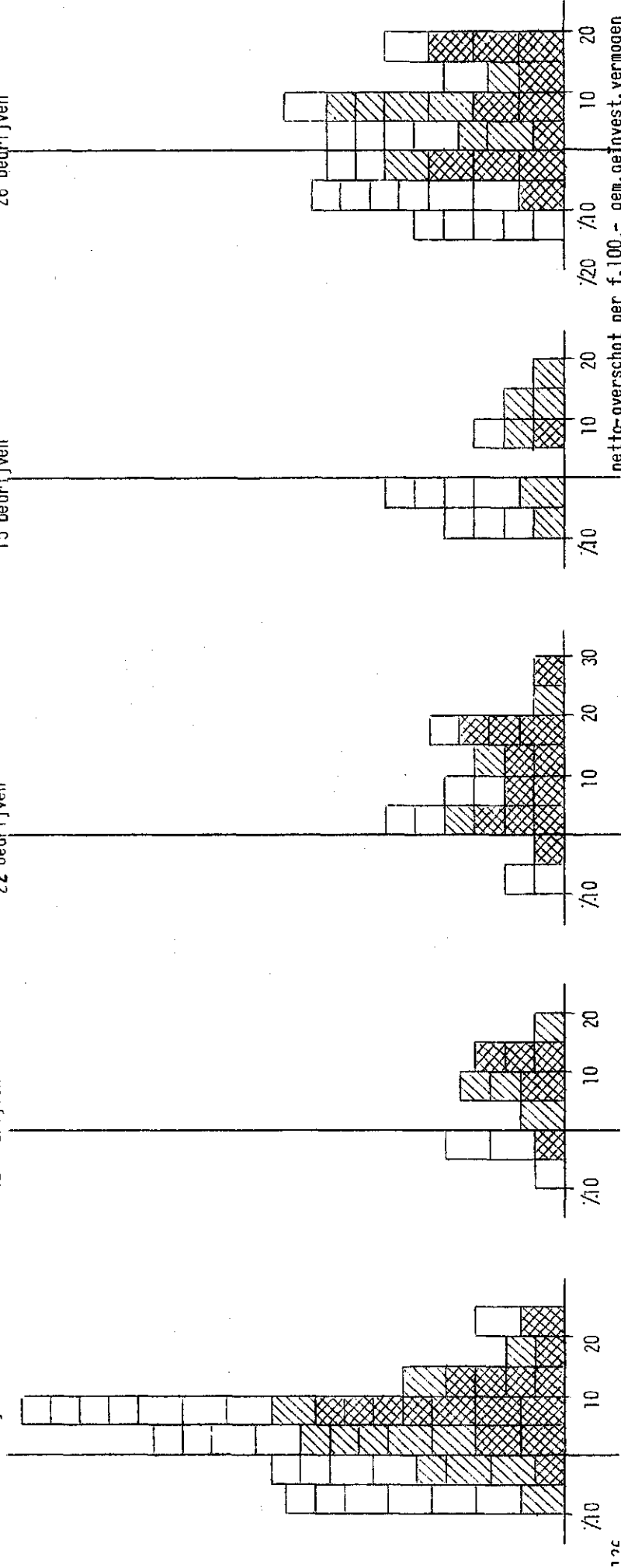
met herfstteelt
(gedeelteijk)
12 bedrijven

met winterteelt
(volledig)
22 bedrijven

met volledige
voortelt
15 bedrijven

26 bedrijven

OVERIGE BEDRIJVEN

INKOMEN UIT HET BEDRIJF OVER 1960
(voorlopige cijfers, gemiddeld per ondernemer)

	Alle bedrijven	Hoofdprodukt vroege stooktomaten				Late stook- tomaten met voorteelt van sla	Overige bedrijven
		totaal	met nateelt van herfstsla		met na- teelt van wintersla		
			volledig	gedeeltelijk			
Aantal bedrijven	138	84	50	12	22	15	39
Aantal ondernemers	187	119	65	18	36	20	48
Netto - overschot Handenarbeid ondernemer Arbeidsinkomen van de ondernemer Rente meer berekend dan betaald Ondernemersinkomen Handenarbeid gezinsleden Gezinsinkomen uit bedrijf	7700	9000	6400	10600	13700	3500	6200
	5900	5900	6100	5600	5700	5500	6100
	13600	14900	12500	16200	19400	9000	12300
	3100	3100	2400	4100	3900	2800	3100
	16700	18000	14900	20300	23300	11800	15400
	1500	1800	1800	2400	1400	1100	1200
	18200	19800	16700	22700	24700	12900	16600

ALGEMENE TOELICHTING

a. Begrippen en kengetallen

1. Het netto-overschot

Het economische resultaat wordt tot uitdrukking gebracht door middel van het begrip netto-overschot. Het wordt gevormd door het verschil tussen de opbrengsten en de kosten. De wijze van berekening van opbrengsten en kosten is elders in deze bijlage toegelicht.

Op deze plaats volstaan wij met te vermelden, dat in de kosten geen bedrag is opgenomen als vergoeding voor de functie van leiding en toezicht van de ondernemer. Daar deze kostenelementen derhalve nog in het netto-overschot aanwezig zijn, mag dit laatste niet zonder meer worden aangezien voor de bedrijfseconomische winst.

Netto-overschot gemiddeld per bedrijf

De kosten, de opbrengsten en het netto-overschot zijn voor elke onderscheiden groep van bedrijven in een gemiddeld bedrag per bedrijf weergegeven. Behalve in absolute bedragen per bedrijf is het netto-overschot - ten behoeve van de vergelijkbaarheid met andere typen en takken van bedrijf - vervolgens door middel van de volgende verhoudingsgetallen tot uitdrukking gebracht.

Netto-overschot per f. 100,- kosten

Dit kengetal is berekend door het totale netto-overschot per groep van bedrijven te delen door 1% van de kosten van die bedrijven (gewogen gemiddelde).

Netto-overschot per eenheid produktiefactor

Het netto-overschot is vervolgens in principe betrokken op de produktiefactoren, kapitaal, arbeid en grond, factoren uit welke samenwerking het resultaat in feite is ontstaan.

Daar de vraag in welke mate de produktiefactoren tot het bereiken van het resultaat hebben bijgedragen - door de onoplosbaarheid van dit probleem - niet kan worden beantwoord, is het netto-overschot - voor zover mogelijk - ten volle met elk van de genoemde produktiefactoren in verband gebracht. Het netto-overschot is bij deze voorstellingswijze derhalve beurtelings aan één produktiefactor toegerekend. In dit verband onderscheiden wij de volgende kengetallen.

a. Netto-overschot per f. 100,- gemiddeld geïnvesteerd vermogen

Het gemiddeld geïnvesteerde vermogen is voorgesteld door het bedrag, dat verkregen wordt door optelling van:

1. de verkoopwaarde van de grond;
2. 60% van de vervangingswaarde van de slijtende duurzame produktie-middelen;
3. de normale behoefte aan vlottende middelen.

De berekeningen zijn gebaseerd op taxaties op basis van het prijsniveau aan het begin van 1960.

Met de waarde van teeltvergunningen is geen rekening gehouden.

b. Netto-overschot per manjaar arbeidsbezetting

Voor de berekening van dit kengetal is het netto-overschot gedeeld door de - tot volwaardige arbeidskrachten herleide en in manjaren uitgedrukte - arbeidsbezetting.

c. Netto-overschot per are grondoppervlakte

Voor de berekening van dit kengetal zouden de open grond en de grond onder glas onder één noemer dienen te worden gebracht. Het was in het kader van deze voorlopige becijfering niet mogelijk de daarvoor benodigde wegingsfactoren te berekenen.

2. Het inkomen

Het arbeidsinkomen per manjaar

Van het inkomen per produktiefactor is alleen het arbeidsinkomen - per manjaar arbeidsbezetting - tot uitdrukking gebracht.

Onder het arbeidsinkomen is verstaan het bedrag dat door hen, die arbeid in het bedrijf hebben verricht, tezamen als inkomen is genoten. Het is berekend door het netto-overschot te vermeerderen met het bedrag dat als kosten van arbeid is opgenomen. Na deling van dit inkomen door het aantal - tot volwaardige arbeidskrachten herleide - manjaren wordt het bedrag gevonden dat gemiddeld per manjaar als inkomen werd verkregen.

Het inkomen van de ondernemer

Tenslotte is berekend, welk bedrag uit de bedrijfsexploitatie aan de ondernemer ten deel viel. In de eerste plaats betreft dit de vergoeding die, bij de berekening van het netto-overschot, in de kosten is gecalculeerd voor de handenarbeid die door de ondernemer persoonlijk in het bedrijf is verricht. Voegen wij dit bedrag toe aan het netto-overschot, dan ontstaat het bedrag dat als arbeidsinkomen voor de ondernemer is aangeduid.

De kosten bevatten voorts een rentevergoeding voor het vermogen dat in het bedrijf is geïnvesteerd. Voor zover het bedrag van deze vergoeding hoger is dan het bedrag dat door de ondernemer aan rente voor geleende gelden is betaald, vormt het verschil daarvan eveneens een bestanddeel van het inkomen van de ondernemer.

Bij toevoeging van laatstgenoemd inkomensbestanddeel aan het arbeidsinkomen van de ondernemer wordt het bedrag verkregen dat met ondernemersinkomen is aangeduid.

Tenslotte is ook het gezinsinkomen van de ondernemer voor zover uit het bedrijf verkregen, in enkele bijlagen tot uitdrukking gebracht. Dit bedrag betreft het ondernemersinkomen, verhoogd met het - als kosten gecalculeerde - bedrag voor de handenarbeid welke door gezinsleden in het bedrijf is verricht.

b. De wijze van berekening

1. De kosten

a. De gewaardeerde kosten

De bedrijfsresultaten zijn bepaald volgens de bij het L.E.I. gebruikelijke methode. Deze houdt in, dat de berekening van rente en afschrijving van de duurzame produktiemiddelen is gebaseerd op de vervangingswaarde en dat kosten, welke niet tevens uitgaven zijn (handenarbeid van de ondernemer en zijn gezin, rente van eigen vermogen e.d.) zijn gewaardeerd.

Voor deze kostenwaardering zijn de benodigde gegevens op het bedrijf verzameld.

Rente en afschrijving

De berekening van de rente had plaats op basis van 4% over het eerder in deze bijlage omschreven gemiddeld in het bedrijf vastgelegde vermogen.

De afschrijvingen zijn berekend op grond van bij het L.E.I. bestaande inzichten met betrekking tot de economische levensduur van de onderscheiden duurzame produktiemiddelen.

Arbeid van ondernemer en gezinsleden

Als vergoeding voor de arbeid, welke door de ondernemer en zijn gezinsleden is verricht, is alleen de handenarbeid in rekening gebracht. Voor een waardering van de kosten, welke voor leiding en toezicht door de ondernemer waren in te calculeren, ontbreken nl. de daartoe benodigde normatieve gegevens.

De kosten van de handenarbeid zijn berekend op basis van een taxatie van de door de ondernemer en zijn gezinsleden verrichte hoeveelheid handenarbeid. Deze arbeid is gewaardeerd overeenkomstig het loon (inclusief sociale lasten) volgens de collectieve arbeidsovereenkomst voor volwassen mannelijke en vrouwelijke arbeiders en jeugdigen, met dien verstande dat voor overuren geen toeslag op het normale uurtarief is toegepast.

b. De betaalde kosten

De betaalde kosten over 1960 waren ten tijde van het onderzoek nog niet bekend. Deze moesten derhalve worden begroot. Voor deze begroting is gebruik gemaakt van taxaties welke in overleg met de deelnemers aan het onderzoek zijn verricht. Met inachtneming van eventuele veranderingen in de productiecapaciteit zijn de betaalde kosten overigens getoetst aan de opgaven, welke terzake van de betaalde

kosten over 1959 van de administratiekantoren van de deelnemende bedrijven zijn ontvangen.

2. De opbrengsten

De verkopen geschieden grotendeels via de veilingen, welke ons desgevraagd een opgave verstrekten van de netto-veilingomzet per deelnemer. Dit was mogelijk dank zij de machtiging die voor dit doel door de tuinders was verleend.

De opbrengsten die niet via de veiling werden verkregen zijn, in samenwerking met de deelnemers, geschat tijdens het bezoek dat aan het eind of na afloop van 1960 aan de bedrijven werd gebracht.

De weergegeven resultaten hebben, in overeenstemming met het boekingsstijdvak van de administratiekantoren, vrijwel uitsluitend betrekking op het kalenderjaar 1960. Dit kalenderjaar valt voor de berekening van de kosten en de opbrengsten van de meeste produkten in deze gebieden, praktisch samen met het teeltjaar. Dit geldt niet voor de opbrengsten van enkele produkten, zoals prei en spruiten en evenmin voor wintersla, waarvan de opbrengsten juist in de periode van de jaarwisseling kunnen vallen.

Met de geschatte opbrengsten van per 1 januari 1961 voorradige koeldruiven is bij het bepalen van de opbrengsten over 1960 wel rekening gehouden.